

Minden, amit a diákmunkáról tudni kell

A nyári szünidő alatt sok diák szeretne munkát vállalni. A munkáltatók pedig ennek kifejezetten örülnek, hiszen a munkaerőhiány egyre több ágazatot sújt.

Munkavállaló az lehet, aki a tizenhatodik életévét betöltötte. Ettől eltérően munkavállaló lehet – az iskolai szünet alatt – az a tizenötödik életévét betöltött tanuló, aki nappali rendszerű képzés keretében tanulmányokat folytat. A gyámhatóság engedélye alapján a jogszabályban meghatározott kulturális, művészeti, sport-, hirdetési tevékenység keretében a tizenhatodik életévét be nem töltött személy is foglalkoztatható.

A Nemzetgazdasági Minisztérium előtt van egy javaslat, mely megengedné a fiatalok éjszakai foglalkoztatását, amennyiben az filmgyártáshoz kapcsolódik. Azt is lehetővé tenné a tervezet, hogy a szülők egyet nem értése esetén a hozzájárulást akár a gyámhatóság pótolja.

Munka- és pihenőidő

A munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény (Mt.) a napi és heti munkaidő vonatkozásában korlátokat állít fel. Ezen túlmenően a pihenőidő számos fajtáját írja elő: ismerünk napi és heti pihenőidőt, munkaközi szünetet, valamint szabadságot.

Diákok esetében ezek a szabályok még szigorúbbak. A fiatal munkavállaló számára például éjszakai munka, valamint rendkívüli munkaidő nem rendelhető el. Az éjszakai munkavégzés tilalma a gyakorlatban azt jelenti, hogy este 10 és reggel 6 óra között nem végezhetnek munkát. A rendkívüli munkavégzés tilalma alapján pedig a munkaidejük nem haladhatja meg a napi nyolc, illetve a heti 40 órát.

A fiatal munkavállaló napi munkaideje tehát legfeljebb nyolc óra lehet, és a több munkaviszony keretében történő munkavégzés munkaidejét össze kell számítani. Ezt úgy tudjuk teljesíteni, hogy nyilatkoztatjuk a munkavállalót, máshol is dolgozik-e, és mennyit.

A fiatal munkavállaló számára ezen túlmenően legfeljebb egyhetes munkaidőkeretet lehet elrendelni. Ilyenkor a beosztás szerinti napi munkaidő meghaladhatja a nyolc órát, de a hét átlagában a napi nyolc óra nem léphető át. Fontos továbbá, hogy négy és fél órát meghaladó beosztás szerinti napi munkaidő esetén legalább harminc perc, hat órát meghaladó beosztásnál legalább negyvenöt perc munkaközi szünetet, és legalább tizenkét óra tartamú napi pihenőidőt kell biztosítani. Azt sem szabad elfelejteni, hogy a fiatal munkavállaló részére évente öt munkanap pótszabadság jár. Végezetül fiatal munkavállaló esetében a heti pihenőnapok sem oszthatóak be egyenlőtlenül.

Legalább a minimálbér jár, nincs ingyen próbamunka!

Alapbérként legalább a kötelező legkisebb munkabért kell meghatározni. Ha a munkavállaló olyan munkakörben dolgozik, melyhez középfokú szakképesítési követelmény is kapcsolódik, akkor a garantált bérminimumot kell megfizetni. Az ingyenes próbamunkát nem ismeri a munka törvénykönyve, így minden esetben ki kell fizetni a munkavállaló részére a munkaszerződés alapján járó bért! A főszabálytól való eltérésre kizárólag egyszerűsített foglalkoztatás esetén van mód.

Munkaügyi ellenőrzés

A munkaügyi ellenőrzésről szóló 1996. évi LXXV. törvény alapján a munkaügyi ellenőrzés vizsgálja a nők, fiatal munkavállalók és a megváltozott munkaképességű személyek foglalkoztatásának feltételeit. Nem lehet eltekinteni a bírság kiszabásától, ha a munkavállalói jogalanyisággal kapcsolatos életkori előírásokat sértik meg. Ilyen esetben a bírság már egy munkavállaló esetében alkalmazott szabálytalanság esetén is kiszabható.

Munkavédelem

A munkavédelemről szóló 1993. évi XCIII. törvény (Mvt.) – mely valamennyi szervezett munkavégzésre vonatkozik – előírja, hogy a munkavállaló csak olyan munkára, és csak akkor alkalmazható, ha a foglalkoztatása az egészségét, a testi épségét, fiatalkorú egészséges fejlődését nem károsítja. A munkavállaló ráadásul csak olyan munkára alkalmazható, melynek ellátására egészségileg alkalmas, és rendelkezik az egészségét nem veszélyeztető, biztonságos munkavégzéshez szükséges ismeretekkel, készséggel és jártassággal. A fiatalkorú munkavállaló a törvény alapján sérülékeny csoportnak minősül, akik vonatkozásában előzetes, illetve évente időszakos szakmai alkalmassági vizsgálat végzésének van helye.

Egyszerűsített foglalkoztatás, diákszövetkezet, nyári önkormányzati diákmunka

Nincs akadálya annak, hogy a fiatal munkavállaló foglalkoztatására egyszerűsített foglalkoztatás, alkalmi munkavállalás keretében kerüljön sor. Ez azt jelenti, hogy a diákok mezőgazdasági vagy turisztikai idenymunkára vagy alkalmi munkavégzésre is igénybe vehetők. A munka törvénykönyvébe foglalt munka- és pihenőidő-korlátokra azonban ügyelni kell. Ebben az atipikus munkavégzési formában a minimális díjazás szabályai a munkáltatóra nézve kedvezőbbek, hiszen alacsonyabb limiteket határoz meg a törvény (a minimálbér 85, illetve a garantált bérminimum 87 százalékát).

Annak sincs akadálya, hogy a diákok iskolaszövetkezet keretében végezzenek munkát. A munkavégzésükre ekkor már a Polgári törvénykönyv, és nem a munka törvénykönyve szabályai érvényesek. Ebben a jogviszonyban is vannak korlátok. Az iskolaszövetkezet nappali tagozatos tanuló, hallgató tagja részére, ha a feladatteljesítés tartama a napi hat órát meghaladja, napi húsz, ha a napi kilenc órát meghaladja, további napi huszonöt perc munkaközi szünetet kell biztosítani. Az iskolaszövetkezet nappali tagozatos tanuló, hallgató tagja részére, ha két egymást követő napon végzi a feladatát, a napi munka befejezése és a következő napi munka megkezdése között legalább tizenegy óra pihenőidőt kell biztosítani.

Az Mt. szabadságra vonatkozó rendelkezéseit az iskolaszövetkezet személyesen közreműködő, nappali tagozatos tanulói vagy hallgatói jogviszonyban nem álló tagja esetében kell alkalmazni, azzal az eltéréssel, hogy munkában töltött időnek a külső szolgáltatás keretében végzett feladatteljesítés időtartama minősül, amelynek keretében minden tizenhárom feladatteljesítéssel töltött nap után egy nap szabadság jár. A munka díjazásának pedig legalább a minimális díjazás mértékét el kell érnie.

Végezetül a Nemzetgazdasági Minisztérium nyári diákmunka programjában azok a nappali tagozatos diákok vehetnek részt, akik a program indulásakor (július 1-jén) már betöltötték a 16. életévüket, befejezésekor (augusztus 31-én) pedig még nem múltak el 25 évesek. A programmal a diákok a területi, települési önkormányzatoknál vagy önkormányzati fenntartású intézményeknél kaphatnak munkalehetőséget. A diákok június 19-étől regisztrálhatnak az illetékes járási hivatal foglalkoztatási osztályánál.